

pionerer

Paul Bjerke
PAULI ORD

Oljesektoren kan bli en gjøkunge. Hvorfor reagerer ikke Ap?

Olja

I løpet av det siste året har det vokst fram en svært uvanlig koalisjon i norsk økonomisk politikk mellom fagforbundene på sokkelen (Safe og Industri Energi), miljøbevegelsen og et betydelig antall mainstream-økonomer. De er ganske samstemte om at den voldsomme aktiviteten i oljesektoren er skadelig/uheldig/katastrofal (alt ettersom) for norsk økonomi, for sikkerheten og for miljøet.

Bakgrunnen for bekymringen er at en kombinasjon av høy oljepris over lang tid, overraskende store funn av olje og gass på nye og gamle felt og åpningen i Barentshavet har ført til et rekordhøyt investerings- og aktivitetsnivå i oljenæringen.

Partene i alliansen argumenterer for sitt standpunkt om å bremse aktiviteten på noe ulikt vis. Miljøaktivistene er selvfølgelig mest opptatt av at Norge med

«Alle som vil, må jo se at oljeboomen er skadelig for både miljøet, sikkerheten og økonomien»

dagens praksis bidrar altfor mye til klodeoppvarmingen (som nå synes mer kritisk enn noen gang). Fagforbundene frykter for sikkerhet og kompetanse, mens økonomene er bekymret for at aktiviteten i oljenæringen tømmer øvrige sektorer for arbeidskraft og talent, driver kostnadsnivået i været og kan knekke annen næringsvirksomhet.

Alliansens alternativ er dessuten felles og uendelig enkelt: Roe ned tempoet og la noe mer av olja bli liggende der den er. Den blir jo ikke borte, for å si det slik. Nasjonaløkonomisk er det dessuten tryggere å spare på denne gammeldagse måten enn ved å pumpe opp mest mulig hydrokarboner og bytte dem inn i aksjer på verdens skjelvende børser. Miljømessig er åpenbart ethvert tiltak som bremser oljetilgangen og dermed CO₂-utslippene av det gode.

Sp-minister Ola Borten Moes og Ap-toppens reaksjon på denne mangestemte motstanden er absolutt ignoranse. Både ministeren og statsministeren legger seg utvetydig på Statoil-ledelsens linje for maksimal og raskest mulig utvinning av alt som lar seg utvinne.

Hvorfor i all verden er det slik? Alle som vil, må jo se at oljeboomen er skadelig for både miljøet, sikkerheten og økonomien. En mulig forklaring på det uforklarlige er Statoils svært sterke dominans i norsk politikk og næringsliv. Selskapet er ti ganger større enn det nest største på Oslo børs, og oljepumpene bidrar årlig med 300 milliarder kroner til det norske statsbudsjettet. Slikt gir naturligvis makt.

ØNSKER MAKS OLJE: Oljeminister Ola Borten Moe.

Men det gir neppe så mye makt at enhver fornuft settes over styr. Et annen og kanskje mer holdbar hypotese er derfor at skiftende norske regjeringer har påtatt seg rollen

som en stor og stabil energileverandør til Vesten. Som kompensasjon for amerikansk militær ryggdekning og for EØS-konstruksjonen (som EU oppfatter som en gratispassasjerordning), har Stoltenberg og Bondevik garantert for pålitelige olje- og gassleveranser i størst mulig omfang. Norge er et av svært få rolige og vennligsinnede land som er storprodusent av energi.

Dermed stabiliseres oljeprisen, den vestlige avhengigheten av halvsozialisten Hugo Chavez i Venezuela, den ikke helt pålitelige Putin i Russland, en håndfull tvilsomme saudiske oljesjeiker og ayatollahene i Iran kan reduseres – og alle hjerter kan glede seg.

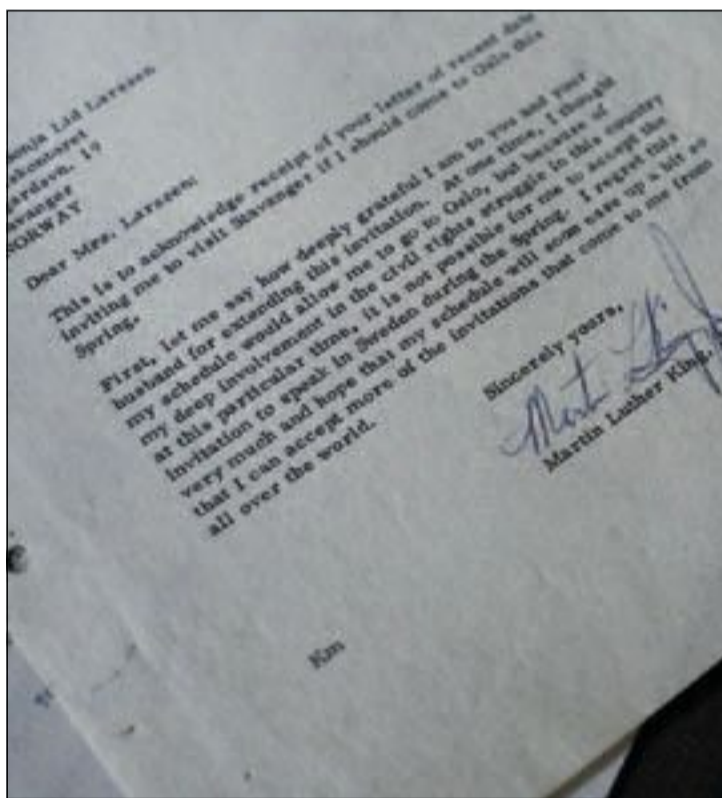
Paul Bjerke

Paul.bjerke@de-facto.no

Paul Bjerke er forsker ved De Facto kunnskapssenter og førsteamanuensis ved Høgskulen i Volda. Han skriver i Klassekampen hver torsdag

ATOMVÅPEN: Sovjetunionen gjennomførte sin største kjernefysiske prøvesprengning i 1961. Det ble startskuddet for Fredskontoret.

BREV: Et personlig brev fra Martin Luther King som beklager at han ikke kan komme til Fredskontorets møte.

FAKTA

Fredskontorene:

- Fredskontorene var på 1960-tallet et samlingssted for politisk aktivisme og folkeopplysning, med tyngdepunkt på venstresida.
- Det første Fredskontoret ble åpnet i Stavanger i 1962, med skuespillerparet Sonja Lid og Lars Andreas Larssen i spissen.
- Utgangspunktet var motstanden mot atomvåpen. Arbeidet spredde seg til flere felt.
- Det var 18 fredskontorer rundt i landet. Fredskontorene ble lagt ned i 1972, under strid om det ikke-voldelige budskapet.
- 50-årsjubileet feires med utgivelse av artikkelsamlingen «I strid for fred», og seminar og jubileumsmøte på Litteraturhuset i morgen. Sigurd Allern holder festtale om kunsten å flytte fjell.

Kort levetid

Fredskontorene ble lagt ned i 1972, etter bare ti års virksomhet.

– En viktig grunn var at våre saker ble ført videre i andre organisasjoner som spesialiserte seg mer, som solidaritets-, kvinne- og miljøbevegelsen, sier Sonja Lid.

– Vietnamkrigen og EF-kampen overskygget mye annet i disse åra. Først nærmere 1980 blusset engasjementet mot atomvåpen opp igjen for fullt, med dannelsen av Nei til atomvåpen. Og miljøet vårt ble preget av politisk uenighet, blant annet med spenningen mellom en

tradisjonell ikkevold-linje og voksende støtte til væpnede frigjøringskamper rundt i verden.

Det mest varige resultatet av 50-årsmarkeringen er boka «I strid for fred» som kommer ut denne uka. Artikkelsamlingen er redigert av Sverre Røed-Larsen og Anne Hjort-Larsen.

Her er glimt fra mange av fredskontorenes virksomhet, og tidsbilder fra blant andre Hans Fredrik Dahl, Johan Galtung, Jahn Otto Johansen, Berit Ås, Sigurd Allern, Ivar Johansen, Andreas Hompland, Gunnar Garbo – og Sonja Lid.

